

Leons Paegle

**BIEZĀ PIETERA BĒDU
LIKTEĒIS**

JOKS 3 CĒLIENOS

PERSONAS:

Biezais Pieteris, pagasta skrīveris.

Kate, viņa madama.

Kīselis, apikats.

Antons Rosais

Robis Spīdums } skolotāji.

Vilis Visukoks, žurnālists.

Bisaru Bigliņš, ziņnesis.

Kunigunde Putlūriņ, frellene.

Cecilija Bizing, arī frellene.

Sīmanis Bailis, saimniecīņš.

Pēteris Bailis, viņa radnieks.

Uradņiks.

Trīna, Antona Rosā kalpone.

Kāds jauns cilvēks.

Ļaudis.

Notiek uz laukiem siena laikā.

PIRMAIS CĒLIENS

Skatuve: tiesas istaba lauku pagasta namā. Pa kreisi durvis uz kanceleju un skrīvera dzīvokli, pa labi uz priekšistabu. Priekšā logs. Pie tā galdiņš ar žurnaliem un avīzēm. Pāris krēslu. Kreisajā pusē iežogojums. Aiz tā tiesas galds ar krēsliem un aktu skapi. Pie sienas vajadzīgās bildes un plakati.

Gaiša diena ap sienu laiku.

PIRMAIS SKATS

Biezais Pieteris. Ķīselis.

Biezais.

Tā gan, mīlais Ķīsel. Būtu jau sava iztikšana un savs mazumiņš, varētu jau garu vilkt gluži labi. Sivēni šogad ir padevušies, jo bija silts pavasaris un agri uzziedēja cūkpienes: tādos pavasaros sivēni palaikam ar īsiem purniem un labi barojas. Govis arī sen spalvu nometušas. Ne kāpuriņa nav aiz ādas. Glumas kā lielmātes, prieks redzēt. Un vai tas viss, jāsaka, no gaisa kritis. Katru sienu kušķīti, katru āboliņa grīsti no lielceļa uzņēmu. Tu jau zini, muižas vezumi bieži brauc garām, vai tad šiem kas, ja kāds nieks nokrīt. Bet mana Raibaļa apēd ar saldu muti. Un par to ir arī tas lops varen pienīgs. Ja pagadās labs gaiss, desmit stopu dienā var izslaukt... Tā gan, Ķīsel. Bet ko man palīdz šis mazumiņš, kad tas raksts, tas raksts nedod un nedod miera. Sirds vairs pat ķērnas piena neņem pretim, ko senāk tik labprāt iebaudīja.

Ķīselis.

Apmierinies, mīlais Pieter. Vai tu esi pirmais vai būsi pēdējais, kas cieš par savu pārlicību. Vai par mani nav savā laikā avīzēs ielikts un vai tādēļ es vairs neesmu apikats? Katram savs krusts jānes. Pie

tam es par to lietu vēl rakņāšos. Vai tad esmu jau kādu prāvu zaudējis, kuru neviens no prāvotājiem nevinnētu? Vai neesmu pratis sprediķi noturēt saiešanas namā, kad šķesteris bija piedzēries un nevarēja? *Sit pie pieres*. Galviņa! Četri lielie un divpadsmit mazie pravieši tur iekšā. Un tad es vēl nevarētu nieka avīžu smērētājus iesēdināt! Puikas!

Bieza is.

Jauki gan būtu, Ķīselīt, ja šie skribenti dabūtu mūra muižā pārdomāt, ko nozīmē pa avīzēm blamierēt amata vīru, ko iecēlusi augsta valdīšana. Citādi man vairs nav nekāda miera. Nemaz nezinu, kas ar mani ir. Naktīs pat: aizmigt nemaz un nemaz, kaut gan vakaros, jāsaka, arvienu ieņemu krampjzāles ar cukuru un lieku sievai krietni izbraucīt pakrūti. Mana sieva arī tāda jostra, tiklīdz sakustos, tūliņ mostas: kas tev ir, Pieter? Vai blusas kož? — Kur nu blusas, domāju, federu matracis, kur t' šīm ieviesties; un pie tam vakarā vēl iekaisīju smalktabaku. Tas pats raksts kremt sirdi. Guli sāniski vai augšpēdus, viss viena alga.

Ķīselis.

Un kaut būtu vēl citā vārdā nosaukts. Bet tagad taisni kā ar pirkstu acī: «Stāsts par Biezo Pieteri, Mīstikļu skrīveri». Katrs skolas zeņķis saprot.

Bieza is.

Kad tu zinātu, kā man bija ap sirdi, pirmo reizi dzirdot šo Ijaba vēsti. Oi, oi! Atradāmieš abi ar sievu vēl gultā, kā jau tas svētdienas rītā pienākas. Prāts nebija visai mierīgs, jo naktī biju ļaunu sapni noredzējis. Gāju tā kā pa lauku, kā pa ganībām. Kājas man bija basas, un zābakus nesu rokā, lai pietaupītu zoles. Te uzreiz, kur radies, kur ne, sarkans suns ņemas mani plēst. Es vairoš gan šā, gan tā, bet suns ņerr — ķeras man kailajā kājā. Iekliedzos un pamodos gluži nosvīdis. Tūliņ nojautu, ka nebūs labi.

Ķīselis.

Slikti, ka tas suns bija sarkans. Tā ir nelaba krāsa.

Biezais. Jā gan, tā ir pavisam nelaba krāsa. Un tā es nu

guļu un domāju, ko gan tas varētu nozīmēt. Gribu jau pašulaik prasīt sievai, jo viņai ir vispilnīgākā sapņu grāmata un daudzus sapņus tā zina no galvas, te kalpone ienes avīzes. Tūlīņ ķeros pie tām, lai turpat gultā pārlasītu. Pagājušā sestdienā sākās viens visai brangs raksts par Angelnas buļļiem un viņu nozīmi lopu tīrkultūras radīšanā. Tā kā vairākas no manām telēm nāca jau, tā sakot, zināmos gados un man pašam mājās buļļa nebija, tad es par šo rakstu lieliski interesējos. Bet mana sieva paņēma mazo pielikumu. Viņai jau no bērna dienām patīk dažādas ziņģes un meldiņi. Kumodes atvilktnē tai divas kļades pierakstītas. Kādi dzejoļi tik tur nav: «No rīta mazā gaismiņā», «Mēness starus stīgo», «Eduards un Kunigunde» un citi. Un katram klāt sarakstītājs, kā: Lapsingeru Juris, Lappas Mārtiņš...

Ķīselis.

Palūk vien, tev jau ir saprašana arī pie dzejoļiem un dzejniekiem.

Biezais.

Jā, par saprašanu nevar žēloties. Katrs vis to nevar. Nu, un tā arī tai rītā. Es pašulaik esmu visinteresantākā vietā, te sieva man ieogrūž sānos: — Pieter, Pieter, skaties šurp, kas te stāv rakstīts. Man liekas, ka nupat vairs labi nesaredzu. Lasi tu. — Ačka, — es atsaku, — vai vēl neesi izgulējusies, ka neredzi. Kas tad tur ir? — Ģirta Zemgala stāsts par Biezo... — Tālāk es vairs netiku. Tas bija liels spēriens tikpat kā pa galvu. Bija jāapdulst.

Ķīselis.

Ai, ai! Tā jau var trieku dabūt. Kā nu viens redaktors, advokats būdams, var nodrukāt tādas lietas!

Biezais.

Labi, ka vēl nebiju ēdis un krampjzāles bija turpat pie gultas skapītī. Vienos kreklos sieva izskrēja ķēķī.

pēc cukura. Pēc krietna brīža tikai varēju turpināt lasīšanu. Labi, ka sieva pastāvīgi bija klāt ar zālēm, citādi nezin vai būtu spējis izlasīt līdz galam. Tū jau nu gan zini, kas tur bija rakstīts.

Ķīselis.

Kā nu nezināt! No galvas zinu. Tas būs vajadzīgs, kad sastādīšu sūdžības rakstu. *Pieiet pie skapja, izņem likumu grāmatu un šķirsta to.* Likumā viss uz to skaidrāko paredzēts. Par vietu, kur stāv rakstīts, ka tu piedzēries un ielīdis kroga krāsni izgulēt reibumu, uz 1039. likuma panta pamata — cietums, trach astoņi mēneši, jo te aizskarts amata personas gods un aptraipīta viņa labā slava; par vietu, kur stāv, ka tu, trīsdesmit divi gadi vecs būdams, vēl neesi dabūjis skuķi nobučot un ka mācītājam bijis tevi ar sievu otrreiz jāpārlaulā, jo viņa bēgusi atpakaļ pie sava senākā kunga, uz 1535. panta pamata par sievas un ģimenes goda laupīšanu — cietums, atkal, mazākais, astoņi mēneši, un par...

Biezais.

Pagaid, Ķīsel, mīlais draugs! Es nevaru paciest, ka tu atkārto visas tās muļķības, kas tur rakstītas par mani. Tas mani uzbudina. Saki īsi, cik tur pavisam kopā iznāks naudas sods?

Ķīselis.

Sanāks tā ap tūkstoti.

Biezais.

Un tu saki, ka visu to dabūšu es?

Ķīselis.

Nu ka tu. Kas tad cits? Tā tev tiks izmaksāta kā sāpju nauda.

Biezais.

Vai zini, tad taisi gan to apsūdžības rakstu drīzāk. Tā jau ir smuka peļņa.

Ķīselis.

Un tad tu domā, ka skolotājs Rosais pie visa tā vainīgs?

Biežais.

Tikai Rosais. Tas suns sapnī jau ar bija sarkans. Un Rosais ir taisni no sarkano lēģera. Vai tu esi paskatījies, kādu šlipsi viņš nēsā?

Ķīselis.

Gluži kā ugunsgrēku. Esmu novērojis viņu smalki. Mati arī ir tādi pagari, bet galvā melna platmale. Gaidi vien, ka viņš pirmais to pacels, kaut arī pats lielskungs nāktu pretī. Visas zīmes rāda, ka Rosais varētu gan būt tas rakstītājs. Tikai viens punkts tāds nepatīkams. Tur stāv — Ģirts Zemgals.

Biežais.

Tas jau būs tas viņa neīstais vārds jeb pseidonims. Vai likums nesaka neko par šo lietu?

Ķīselis *šķirsta likumu.*

Te ir gan tā kā piezīmēts, ka par anonīmiem rakstiem atbild redaktors. Bet tāds redaktors ir viltingš kā lapsa un turklāt vēl advokats. Ko mēs pret viņu iesāksim? Būs jāatrod cits līdzeklis.

Biežais.

Bet kāds tad?

Ķīselis.

Raugi, mans draugs. Sievieši ir tie, kas cilvēkam vislabāk prot acis apmiglot. Tu jau pats vēl atminēsi no saviem skolas gadiem, kā Ieva bezkaunīgi piekrāpa Adamu ar ābolu un vilistiete Dalila ebreju pirmo stiprinieku Simsonu ar saviem saldajiem vārdiem?

Biežais.

Kā nu neatminēšu! Man ļoti patika tā vieta, kur Simsons trīssimt vilistu lapsām sasēja astes pa pāram kopā un pielaida uguni, — fuč. Bet ko tas mums līdz?

Ķīselis.

Redzi. Ja nu mēs atrastu kādu Ievu vai Dalilu, kas apšmauktu Roso un izdabūtu, vai viņš ir Ģirts Zemgals vai ne.

Bieza is.

Vai zin, tas ir īsts apikata ķēriens. Bet kur mēs tādu
Ievu ņemsim?

Ķīselis.

Nu, piemēram, vai tava sieva nevarētu to izdarīt?

Bieza is.

Mana sieva? Ko! Mana Kate, tu gribēji teikt?

Ķīselis.

Nu jā, tava Kate! Kas tur par brīnumu! Viņa jau vēl
dūšīgs meitietis. Krūtis vilnī vien. Lai apceļ Roso.
Vai tad šis citāds kā visi vīrieši.

Bieza is.

Bet vai tas nebūtu... tas ir, es gribēju teikt, bīs-
tami... tas ir... nu, tu jau manu sievu pazīsti. Kas
ir, to jau nevar noslēpt.

Ķīselis.

Neesi jel tik naivs. Vai tad tava sieva nezina, cik
tālu var iet. Nav jau vairs nekāds jauns karstgalvja
skuķis.

Bieza is.

Nav jau nu gan, bet...

Ķīselis.

Nu redzi nu. *Raugās uz logu.* Pag', tur jau Rosais
nāk taisni šurpu. Laikam pēc pasta. Kamēr viņš
pastu gaidīs, tava kundze var rīkoties. Tagad tikai
mudīgi iepazīstināsim viņu ar lietu. Živai, netūļojies!

Bieza is.

Kad jau tas vajadzīgs, tad lai iet arī.

Abi aiziet pa kreisi.

OTRAIS SKATS

Sīmanis Bailis un Pēteris Bailis.

Sīmanis ienākdams māj ar roku.

Nāc vien, Pēter, nebaidies. Nav neviena. Bet uz
galda vesela paka avižu. Gan tur būs arī tas numurs.

Pēteris ienākdams.

Un tad tiesa gan, ka Biezais avīzēs ielikts! Ak tu svētā Lestene, ko tie cilvēki arī visu neizdomā! Bet saki, vai tu pats savām acīm skaidri redzēji, ka tur stāvēja Biezā vārds? Ka tikai nav kāds māns.

Sīmanis.

Kā tad nu neredzēju, tas ir, es tikpat kā redzēju. Atskrien šorīt pie manis brāļa sieva gluži aizsusi. Vai es esot jau dzirdējis, skrīvera kungs avīzēs ielikts. Es tā ir paliku sēdot pie putras bļodas ar vaļēju muti un karoti rokā. Bet viņa tikai stāstīt. Atskrējusi jau pirms govju slaucamā laika viņas māsa, tu jau zini, Putriņu Grieta, kas pie šķestera par dienestmeitu. Tā un tā. Biezais avīzēs aprakstīts. Briesmīgas lietas esot saliktas. Kā šis meitās gājis un ar krāsns skruķi dabūjis, kā muižkungs ieprecinājis tam savu istabas meitu, kas tomēr bēgusi atpakaļ pie tā.

Pēteris.

Ej nu! Vai tas viss tur ir iekšā?

Sīmanis.

Ir, kad es tev saku! Es arī neticēju, bet brāļa sieva rautin aizrāva pie šķestera. Lai nākot izlasīt. Aizskrējām ar. Šķesteris to pašu stāsta. Tikai avīze vairs neesot pie viņa. Garais Fricis aiznesis, jo tur esot bijis rakstīts arī par biedrību un viņas priekšnieku Garo. Devāmies pa galvu, pa kaklu pie Garā, un tas to pašu stāsta, gluži to pašu. Tikai avīzi esot paņēmis Jansonu Picis un ar vella ratu aizbraucis uz krogu arī citiem parādīt. Tā ir nedabūjām.

Pēteris.

Vai zin, tad ir gan joks! Tad jau Biezais pats būs iegādājies kādus divus trīs eksemplarus. Varētu viņam uzprasīt.

Sīmanis.

Varētu jau gan, bet ej nu sazini, vai dos. Ka nekļūst vēl nikns. Tad jau labāk iet pameklēt, vai nav tur uz galda.

Pēteris tur viņu.

Neej, neej! Uznāks kāds, ievilksi arī mani nelaimē. Varbūt skolmeistara kungam būs tas numurs. Viņš jau arī ir izglītots cilvēks. Es redzēju, ka viņš nāca šurp. Uzprasīsim.

Sīmanis.

Nu tad uzprasīsim ar. Viņš jau skrīvera kungu vis labi neieredz, un mums nav ko baidīties. Varbūt pats vēl ir to rakstu sarakstījis. Ej tu, uzprasi.

Pēteris.

Nē, ej tu. Es nemāku ar mācītiem cilvēkiem runāt. Bet par to sarakstīšanu, tas gan ir. Viņš droši vien pats.

TREŠAIS SKATS

Tie paši. Antons Rosais.

Rosais ienāk.

Labdien!

Sīmanis.

Pēteris.

} Labdien, kungs, labdien, labdien!

Rosais.

Pasts vēl nav pienācis?

Sīmanis.

Nav, kungs, nav. Kur tad šim pienākt, kad Bisaru Bigliņš nenes. Pats redzēju, ka viņš vitoja lejā pa krogu. Ir gan pie mums, kā smejas, tas piedzeršanās saldais grēks jau dziļas saknes laidis. Būtu nu kāds par to nebūšanu avīzēs ierakstījis. Gan tad rautos.

Pēteris.

Rautos gan, rautos gan. Kam tad no avīzēm nav bailes. Are, toreiz pat, kad par Lauķi bija ielikts, ka viņš liels dzērājs un plunduris, tad Lauķiene tāpat apakšbruncos aizskrējusi uz kalējmāju pēc tās avīzes. Un tagad atkal Biezais Pieteris...

Sīmanis.

Ne ēdot vairs, ne guļot.

R o s a i s.

Ak tad jūs jau esat lasījuši par skrīveri?

S ī m a n i s.

Kā nu ne, kā nu ne. Tas ir, mēs gandrīz esam lasījuši. Atskrien šorīt pie manis brāļa sieva un saka: — Sīman, skrīvera lielskungs avīzēs ielikts! — Es tūliņ devos pie Garā Friča.

P ē t e r i s.

Nē, tu papriekšu devies pie šķestera.

S ī m a n i s.

Es tūliņ devos pie šķestera, bet tas iedevis Garajam Fricim. Garais Fricis atkal Jansonu Picim, bet tas tūliņ vella ratam mugurā un uz krogu prom, lai citiem parādītu. Es tikai pirkstus nolaizīju.

R o s a i s.

Jūs jau varat to numuru izrakstīt no redakcijas.

S ī m a n i s.

No redakcijas?

P ē t e r i s.

Kā izrakstīt?

R o s a i s.

Nu, tā. Pielieciet marku un aizrakstiet, lai jums izsūta vajadzīgo numuru. Ja nemaldos, tas raksts bija nodrukāts 101. numurā.

S ī m a n i s.

Vai ne, Pēter? Es arī tā domāju. Bet, mīlais skolmeistara kungs, ko nu mēs, nemācīti ļautiņi, daudz zinām no tām rakstīšanām un redakcijām. Tagad jau, kā dzird, tādi laiki, kad par katru rakstiņu, kas nav pēc likuma un ortografijas uzrakstīts, ņem ciet un iespundē. Vai tad nav dzirdēts. Saka, ka abi mūsu lielākie rakstnieki Asaru Ērmanis un Grašu Kārlis arī par tās ortografijas nezināšanu esot aizsūtīti uz čibuku zemi. Vot, traki vīrišķi: ja reiz nezina ortografiju, ko tad avīzēs raksta. Būtu labāk kļuvuši par pagasta skrīveriem vai meklējuši vietu kādā kasē, ja gribēja vieglāku darbu atrast. Bet par ko

tad es īsti gribēju... Jā, vai jūs nevarētu priekšmanis, tā sacīt, to izsūtīšanu. Es jau samaksātu. *Izvelk maku.*

Pēteris.

Lūdzu, tad jau priekš manis ar. Un Zariņu Mariņa varbūt arī gribēs. No manas puses tātad lai iet divi. Cik tas būtu? *Izvelk maku.*

Sīmanis.

Tād jau priekš manas brāļa sievas ar. Labi, ka katram savs numurs. Tad var lasīt, kad patīk. Tāds raksts jau nenoveco. Tikpat kā bībele.

Rosais.

Labi. Izsūtīšu, ja vēlaties. Pavisam četrus eksemplarus? Nu, drošības dēļ likšu veselu pusduci. Gan jau vēl kāds gribēs. Ar to maksāšanu varēsiet tad, kad avīzes būs klāt.

Sīmanis.

Paldies, paldies, kungs. Paldies par visu. Biezajam, jāsaka, tas arī bija vajadzīgs. Citādi viņš gribētu vai visam pagastam par grāpu uzņemties. Nu jāmie dzaste kājstarpā.

Rosais.

Bet par ko tad man tas paldies nākas?

Pēteris.

Vai tad nu jūs nezināt, ha, ha! Mēs ar Sīmani jau norunājām, sak', mūsu skolmeistars jau pats vien būs tas rakstītājs. Kas cits tik smuki mācētu izlikt. Kā uz delnas. Apskati, kā smejas, no abiem galiem.

Sīmanis.

Jūs jau nu, jāsaka, ar visiem inspektoriem un redaktieriem pazīstami. Un tie ir vīri, kas nav vis kaut kādi vīri. Tie zina, ko var drukāt, ko ne, un neskries vis tūlīn, kā smejas, zem lāvas, kad Biezais Pieteris sāks dusmoties.

Rosais.

Šoreiz nu gan jūs maldāties. Šo stāstu taču ir uzrakstījis Ģirts Zemgals.

Sīmanis.
Saprotam jau, saprotam, he, he! Nevienam taču negribas ar galvu mūrī skriet, ne arī ēst ceptus rāceņus, tikko tie no speltes izņemti. Lai atdziest, gan tad.

CETURTAIS SKATS

Tie paši. Kate Biezais.

Kate durvīs.
Vai jūs tas esat, Rosais kungs? Labdien!

Rosais.

Labdien!

Kate.

Es varbūt jūs traucēju? Domāju, ka esat vieni.

Sīmanis.

Iesim nu, Pēter, iesim nu. Neklājas tik ilgi kungiem acis līst. Ardievu, kungs.

Pēteris.

Eju jau, eju. Paldies, paldiesiņ. Kas gan nav jāpieodzīvo vecuma dienās. Jā... hm... Ardieviņu.

Rosais.

Sveiki. Atvadās.

PIEKTAIS SKATS

Kate Biezais. Antons Rosais.

Kate.

Skolotāja kungs!

Rosais.

Vai kundze ko vēlas?

Kate.

Nē... jā, atvainojiet. Es gribēju tikai jautāt, vai jūs neredzējāt ceļā Bisaru Bigliņu.

Rosais.

Nē, neredzēju.

K a t e.

Cik žēl. Es, vai zināt, gaidu pastiljonu kā nezin ko. Man dikti patīk vēstules saņemt. Dažreiz atnāk tādas smukas kartes. Man vislabāki patīk tās ar diviem balodišiem, kas tur vēstuli, vai arī bultas cauršauta sirds. Nu, un kad atnāk cieta vēstule. Kas par baudījumu tad viņu uzplēst... Agrāk, vai zināt, es saņēmu dikti daudz vēstuļu no jauniem cilvēkiem. Bet tagad, ach *ночүшас*, esmu jau laikam par vecu. Nu, jums jau gan nāk visai interesantas vēstules?

R o s a i s.

Kur nu es, nabaga skolotājs, pie tā prieka tikšu. Labi, ka inspektors atsūta kādu cirkularu.

K a t e.

Nu, nu, vai tā nu ir! Jūs jau esat ar ievērojamiem vīriem pazīstams, ar rakstniekiem lai. Pats arī varbūt rakstāt. — Atvainojiet, jums uz pleca pāris spalviņu. Es noņemšu. Tā. Ir gan jums tā kalpone nolaidīga. Nevar ne kunga apgērbu iztīrīt, kā pienākas. Es viņas vietā būtu gluži citāda, sevišķi, ja kungs vēl tik jauns un patīkams kā jūs. Bet vislabāk būtu, ja jūs precētos.

R o s a i s.

Bet kundze...

K a t e.

Nerunājiet, nerunājiet, jūs tikai gribat strīdēties. Sievietes no tādām lietām vairāk zina. — Ak, es ar esmu! Neesmu jums vēl ne krēsla piedāvājusi. *Sniedz krēslu*. Lūdzu, lūdzu. Piesēdieties.

R o s a i s.

Bet, kundze, es tikai uz brītiņu...

K a t e

spiež nosēsties. Nē, nē, sēdieties. *Nosēstas tam blakus*. Jā, jums no tiesas vajag precēties. Tāds ontlīgs, nobriedis cilvēks. Ticat man vai neticat, bet es arvienu esmu domājusi, uz jums noskatīdamās, ka laimīga būs tā meitiņa, kam jūs ņemsiet vainadziņu.

Nebūs vis jākaunas iet blakus kā man savam resnajam Pieterim.

R o s a i s ar ironiju.

Apžēlojieties, kundze, ko jūs runājat! Jūsu vīrs ir tik solids un cienījams kungs. Resnums arvienu liecina, ka cilvēks ir no labas slakas, ka viņš ir nobls. Es pats esmu ļoti nemierā ar savu organismu, jo viņš nemaz negrib baroties.

K a t e.

Ak, nu, jūs tikai smejaties par mani. Bet, ja jūs zinātu, cik es esmu ar viņu nelaimīga, tad jūs visnezobotos. *Ar uzsvaru.* Es esmu ļoti priecīga par to, ka viņš ir avīzēs ielikts. To viņam sen vajadzēja. Es jums pateicos par to. *Saķer viņa roku.*

R o s a i s.

Bet, kundze, ko tad es tur! Tad jau pateicieties Ģirtam Zemgalam. Viņš tas rakstītājs.

K a t e.

Ak, nu, neliedzieties jel! Tas jūsu pseidonims. *Aizmirdamās.* Es jūs apbrīnoju, Anton. Es varētu jūs pat... ja tikai jūs paši gribētu...

R o s a i s, smieklus valdīdams.

Ak kundze, ko nu par to gribēšanu. Bet redzat, man ar lielu kaunēšanos jāatzīstas, ka esmu jau aizņemts. Ko tad mana brūte sacīs?

K a t e dzīvi.

Skaties! Un es nemaz nezināju. Kāds šķelms! Nu, pastāstiet, pastāstiet, man var teikt, es jums tikpat kā māte.

R o s a i s.

Jums jau es arī neslēpšu. Redzat, tā ir tā paša Ģirta Zemgala māsa, skaista un visai izglītota jauna.

K a t e.

Ko, Ģirta Zemgala! Un tad jūs no tiesas neesat Ģirts Zemgals?

R o s a i s.

Ne druskas arī ne. Tas ir īsts dzejnieks, kam jau lieli panākumi. Es ar viņu esmu tā drusku pazīstams. Māsa, redzat, iepazīstināja.

K a t e.

Ak tad Ģirts Zemgals ir viens īsts dzejnieks! Kas to būtu domājis!

R o s a i s.

Viens liels dzejnieks. Jauns gan vēl no izskata, bet jau augsti mācīts. Pārdaugavā viņam pašam divas mājas, un čina tam tikpat augsta kā komisaram. Rīgā to visi pazīst un jau pa gabalu noņem cepures. Visos teatros tas iet par brīvu, un arīdzan visi fūrmaņi to ved par velti, jo jūtas aplaimoti ar to vien, ka slavenais dzejnieks sēstas viņu ratos. Mīlgrāvī tam vasarnīca un «Ziemeļblāzmā» pat pieminēklis uzcelts.

K a t e.

Ak tu pasaulīt, kāds gods! Bet vai jūs mani tikai nezobojat vien?

R o s a i s *nopietni.*

Lai dievs pasarg, kundze, kā es to iedrošinātos. Tas viss ir dzīva patiesība. Varbūt jūs drīzumā dabūsiet viņu redzēt savām acīm. Cik esmu dzirdējis, tad viņš šovasar gribot uz mūsu pusi taisīt literārisku ekskursiju un kādas dienas pat še pavadīt. Zināms, ja atradīsies kāda smalkāka ģimilija, kur apmesties. Viesnīcā un krogū viņš labprāt neiet.

K a t e.

Ak tu kungs, man galva iet riņķī! Vai no tiesas viņš brauks pie mums? Sakiet vēlreiz, apstipriniet!

R o s a i s.

Tā esmu dzirdējis. Bet nu gan man jāiet. Pastu jau tikpat nesagaidīšu. Varbūt, ka šodien arī nekā nav. Uz redzēšanos, kundze.

Kate.

Ardievu, ardievu! Un tad tiešām pie mums? Paskatīties, kā mēs dzīvojam?

Rosais.

Jā, jā! *Projām.*

SESTAIS SKATS

Kate Biezais.

Kate.

Tad jau nu būs jāliek pagatavot jauna kleita. Cepurei arī vajadzēs citu garnituru. Viņš droši vien apmetīsies pie mums vai pie muižkunga. Citas smalkākas familijas še nav. Kad tikai nu prastu viņu labi uzņemt. Varbūt vēl apraksta mani kādā dzejolī. Varbūt, ja dievs dod, pat iemīlas. Tie dzejnieki esot tādi karsti. *Domā.* Bet ko gan mans vīrs teiks? Zemgala kungs jau viņu ir aprakstījis. Viņš nevarēs to ne acu galā ieredzēt. *Raudulīgi.* Tīrais posts ar tādu vīru! Kam man vajadzēja viņu precēt! Tagad laime pati nāk rokā. Divas mājas Pārdaugavā, vasarnīca Mīlgrāvī... Ai, ai!

SEPTĪTAIS SKATS

Tā pati. Cecilija Bizing. Kunigunde Putlūriņ.

Cecilija.

Labdien, frau Biezais.

Kunigunde.

Labdien, mīļā kundze.

Kate.

Labdien, labdien, freilen Bizing, labdien, freilen Putlūriņ! *Apsveicinās.*

Cecilija.

Tas tokš bija tas mūsu jaunais skolotājs, kas tur aizskrēja?

Kate.

Tas pats bija. Vai tad jūs nepazināt?

Kunigunde.
Pazinām gan, bet viņš mūs nepazīna. Pat cepures nepacēla. Dikti neuzvedīgs cilvēks.

Cecilija.
Ko nu, māsiņ. Bauer tokš bleibt ein bauer. Viņš jau npaceļ savu hūti pat cienīgtēva priekšā, ko tokš katrs zemnieks prot.

Kunigunde.
Es nesaprotu, kā tā viens zemāks cilvēks var izturēties pret augstāku.

Kate.
Šoreiz nu gan es nevarēšu jums piekrist. Man jā-saka, ka Rosais kungs ir viens smalks un viens gudrs cilvēks.

Kunigunde.
Bet, frau Biezais, viens cilvēks var pārzināt savu fachi, bet, ja tokš viņam nav smalku manieru un ja viņš nav citādi fikss, tad tas tomēr ir vēl diezgan dumjš cilvēks.

Kate.
Bet viņš ir ar rakstniekiem un citiem lieliem vīriem pazīstams. Viņa brūte ir slavēna rakstnieka māsa.

Cecilija.
Tas tokš nav tiesa!

Kunigunde *kaunīgi*.
Vai tas nu kas mūsu laikos. Kauns gan ir stāstīt, bet kad nu tā iznāk... Es pati arī esmu ar īstu dzejnieku pazīstama. Atcerieties tikai, Biezais kundze, to jauno cilvēku gaišā vasaras mētelī un panamas cepurē, kurš te viņu vasaru bija. Viņam jau divas dzejoļu grāmatas iznākušas. Viņš bija manī tā kā ieskatījies.

Cecilija.
Nekā, viņš tokš vairāk ar mani amizierējās.

Kunigunde.
Fui, Ceci, kā tu tā vari runāt! Viņš teica, ka tu protot spriest tikai par modēm un ballēm. Visu

vasaru viņš no tevis neviena prātīga vārda nedzirdējis.

Cecilija.

Bet tev ir glēvs karakter un pašai tev nav nekādu uzskatu. Lūk, to viņš par tevi teica.

Kunigunde.

Fui, Ceci, viņš jau tev nemaz rokas nesniedza.

Cecilija.

Un tu domā, ka man tādi dzejnieķeļi vajadzīgi! Kad es vēl techteršulē gāju, man uz katra pirksta bija pa pieci. Nesen vēl masku ballē iepazinos ar kādu kungu, kas arī pa vaļas brīžiem dzejas taisa. Viņš mani katru vakaru uz kuģīti pavadīja.

ASTOTAIS SKATS

Tie paši. Biezais Pieteris. Ķīselis.

Ķīselis }
Biezais } *parādās durvīs.*

Kate viņus nemana.

Bet atļaujiet, freilen. Tas rakstnieks, kas Rosais kungam pazīstams, ir viens īsts rakstnieks. Pārdaugavā viņam divas lielas mājas, Mīlgrāvī lepna vasarnīca, un čina viņam tikpat liela kā komisaram. Visi fūrmaņi Rīgā to ved par velti. Viņu sauc Ģirts Zemgals.

Biezais.

Nevar būt! Tas nav tiesa! Ģirts Zemgals ir tikai tāds smērētājs! Ģirta Zemgala nemaz nav, to ir Rosais izdomājis.

Kunigunde.

Fui, kā es nobijos!

Cecilija.

Nosplaujies, fiksi!

Kate.

Bet, Pieter, ko tu runā, kad tu nezini. Ir gan Ģirts Zemgals, un tu pats savām acīm dabūsi viņu redzēt. Viņš atbrauks un varbūt vēl apmetīsies pie mums.

Biezaiss.

Ko? Atbrauks... apmetīsies! Siev, ko tu te muldi!

Ķīselis.

Neuztraucies, mīļais, neuztraucies. Ne atbrauks, nekā. Līdz tam laikam mēs būsīm viņu jau iesēdinājuši.

Kate.

Bet viņam čina. Viņš zina likumus.

Ķīselis *satriekts*.

Čina... zina likumus!

Kunigunde.

Atbrauks? Īsts dzejnieks?

Cecilija.

Kādi viņam mati? Kādas acis? Vai precējies? Dejo?

Biezaiss.

Siev, saki man, kur tu sagrabstīji visus šos niekus? Saki, jeb es tev...

Kate.

Tu laikam domā, ka man liela patikšana niekoties. Nē, es darīju visu, ko jūs vēlējāties, es apcēlu Roso un dabūju visu no viņa zināt. Nedomājiet, ka es vairs neprotu vīriešiem patikt.

Kunigunde.

Ach, ko viņa runā!

Cecilija.

Kuš, tas tokš intresanti.

Biezaiss.

Siev!

Kate.

Kad tu kliedz, tad neteikšu nekā. Ej, prasi pats Rosajam.

Biezais.

Es neticu nevienam vārdam no tā, ko Rosais stāsta.
Viņš melo, jo pats pie visa vainīgs.

Ķīselis *atvieglots*.

Jā gan, viņš melo! Viņš pats vainīgs!

Kate.

Kad ne, ne. Nav arī vajadzīgs. Gan jau redzēsim
vēlāk, kurš no mums bijis muļķis.

DEVĪTAIS SKATS

Tie paši. Bisaru Bigliņš.

Bisaru Bigliņš *ienāk. Uz muguras maiss ar pude-*
lēm, sānos pasta soma.

Nu, labdien, iekšpusē. Tā, tā, tā. Nokusu gan. Aku-
rat siena laiks. Kur tad, Biezais kungs, lai lieku tās
pudelītes. Brangs miezītis. Labi rūdzis.

Biezais *strupi*.

Kancelejā.

Bigliņš *noliek pudeles aiz durvīm un tūliņ atgriežas.*

Lai nu viņš tur stāv līdz pieņemīgam dzeramam
laikam. Bet tagad pie vēstulēm, pie vēstulēm.

Noņem somu.

Tā, tā. Biziņa jaunkundzei pašā virsū. Tāda maziņa
kā liepu lapiņa. Nezin, vai no sirdsdraudziņa?

Cecilija.

Nerunāt! Dot tokš šurp!

Bigliņš.

Un te Putlūriņa freilenei viena ar daudzām zēgelēm.
Laikam no augstās priekšniecības.

Kunigunde.

Vai, kas tik nu būs!

Bigliņš.

Skrīvera kungam vesela paka. Bez tam vēl te ir
vēstules Putriņu Grietai, Garkājam, Rosais kungam
un...

Biezais.

Ko, Rosajam ar ir?

Bigliņš.

Jā, viena karte.

Biezais.

Dod šurp!

Ķīselis.

Ja vaļēja, tad var lasīt. *Skatās kartē un lasa.* «Ar jūsu biedrības priekšnieku jau viss ir norunāts par manu lekciju. Viņa notiks nākošajā svētdienā. Man līdzi brauks arī Ģirts Zemgals. Tu jau viņu zini. Sataisies tik uz saņemšanu. Tavs Vilis Visukoks.»

Kate.

Te nu bij! Un jūs man neticējāt!

Biezais.

Ko? Brauks! Ģirts Zemgals? Tas nevar būt! Tur tā nestāv!

Ķīselis.

Stāv. Lasi pats.

Biezais burto.

...Ģirts Zemgals... Tiešām! Vai!.. Man kļūst nelabi! Sirdsklapēšana! Nervi pagalam! Krampjzāles, dodiet krampjzāles! *Atkrīt krēslā.*

Ķīselis.

Apmierinies. Mēs to nepieļausim, mēs viņu iespundēsim.

Cecilija.

Bet, frau Biezais, ko tokš tas nozīmē?

Priekšskars.

OTRAIS CĒLIENS

Skatuve: pagasta nama pagalms. Kreisajā pusē redzams mājas stūris ar durvīm un atvērtu logu. Lauku skats. Sestdienas pievakare.

PIRMAIS SKATS

Bisaru Bigliņš.

Bigliņš iereibis uznāk ar somu, slaukās.

Ak tu spitalis, cik karsts! Tas būs uz nikniem pērkoniem vai arī uz koleras laikiem. Pats atminu, ka vienā vasarā... *Streipuļo un nosēžas uz blukīša.* Kur tā saule palikusi? Nevar vairs saredzēt. Kad tik nav nogājusi bez manas zināšanas. *Draud saulei ar pirkstu, tad izvelk no kabatas degvīna pudeli.* Rīkle izkaltusi kā spelte. *Dzer.* Brangs dzērieniņš, lai viņam veselība. Un kāda smuka pudelīte. *Runā uz pudeli.* Mīļā pudelīte, kaut tu zinātu, cik grūta ir kazaka šepete, bet tu to nezini. Bet tu esi mans vienīgais draugs, un tev es varu teikt, ka Biezais ir izdzinējs no tataru laikiem. Kam man vajadzēja par nieka pāris rublišiem uzņemties padarīt viņa mājas darbus? *Raudādams.* Nu saki, kam man to vajadzēja? Ne vairs brokastī atmiegas, ne pusdienā diendusas, ne vaļas brītiņš priekš avīzēs rakstīšanas. Talants iet bojā, pods jāaprok zemē, ai, ai! Cik zirgu nav nozagts, cik puīšu balles sarīkotas bez manas zināšanas. Senāk es visur biju klāt, visu aprakstīju. Mīļā, mīļā, dod tu man padomu, ko lai es daru. *Iedzer.* Ko tu domā, svētdienas rītā ienāk pie manis šis pats Biezais ar «Dzimtenes vēstnesi». Lai ēdot uz priekšu vairāk skābputras. Tur stāvēt rakstīts, ka no viņas mājā sprāgstot bak... bat... baptisti vai kā viņus tur sauc, tos kaitīgos kukaiņus. Ēd pats savu skābputru, — es viņam atteicu. Tu netīci, mīļā, bet es,

nudien, tā sacīju. Tā kā man no šā bailes būtu: Ģirts Zemgals pašu uz to smalkāko avīzēs aprakstījis. Uz to iedzersim. *Dzer.* Paldies, draugs. Bet vai tu arī zini, kas tas Ģirts Zemgals ir par vīru? Tas, brat, ir dzejnieks, kam viss zināms, kas pasaulē notiek. Viņš zina arī, ka mēs ar tevi te runājamies, ka saule spīd pie debesīm. Un par Biezo lai viņš visu zina. Es gan to lāga nesaprotu un domāju, ka tur būs kādi pesteļi klāt. Kā tad citādi viņš varētu zināt, cik šim pašam Biezajam kūti govju un dārzā ābeļu. Bet uz mata pareizi. Nu, ko nu tu teiksi? Ā! Un vai tu arī zini, ko esmu izdomājis? Kad atbrauks rakstnieks, es palūgšu, lai viņš mani iepazīstina ar visiem redaktieriem. Tad man nodrukās visas korespondences, ko vaļas brīžos esmu sarakstījis. Kamēr tu svešs esi, neņem pretī, raksti, cik labi gribi. Un beigu beigās varbūt caur Zemgala kungu tieku vēl par īstu rakstnieku. Tad tu, brat, man tuvumā nenāc. Valkāšu bukstiņa bikses un dzeršu tikai smalko šnabi... Nu, nu nedusmojies, mīļā, es tikai pa jokam. Dod bučiņu. *Dzer.* Vai tu gribi, es par tevi vienu dziesmiņu sadzejošu. Palūk... Tu esi vienīgā šai bēdu lejā... Atskaņa uz lejā būs: dejā, sejā...

OTRAIS SKATS

Bigliņš. Kunigunde. Cecilija.

Kunigunde.

Ko jūs tur murmināt sētsvidū? Pātarus skaitāt?

Bigliņš uzlec, bet nevar nostāvēt, nosēstas.

Tfu, tu spitalis! Vajadzēja iztraucēt pašā labākā vietā! *Noslēpj pudeli.* Nekas, mīļā, es otru reizi, kad šīs te nebizenēs.

Cecilija.

Noņem tokš savu hūti un saki labdienu. Riktīgs kazaks.

Bigliņš nostājas taisni un noņem cepuri.

Nu-u! Ko jūs nu teiksiet?

Kunigunde.

Ka jūs par agru dūšu ietaisījuši. Vakars vēl tālu.

Bigliņš *viltīgi*.

Tad jau arī jums tās jaunās kleites par agru apvilktas.

Cecilija.

Kā tā?

Bigliņš.

Ciemīņi pie meitām nāk tikai pēc pirts.

Cecilija.

Fui, prosts cilvēks. Ej izslauc labāk to pagalmu. Visur šmuce.

Bigliņš.

Viņš jau nav slaucams.

Cecilija.

Kas nav slaucams?

Bigliņš.

Nu, tas pagalms.

Kunigunde.

Neprātojiet! Dariet, kad liek. Jādomā, ka šovakar atbrauks viņš, bet kā te izskatās.

Bigliņš.

Kas viņš? Meistars? Ģirts Zemgals? *Kunigunde māj ar galvu*. Un jūs man to agrāk nesacījāt! Jūs kavējat manu laiku sarunās! Jūs nemaz nezināt, kas no tā atkarājas. Bet tagad es eju. Daiļumam vajag valdīt tajos pagalmos, kur staigās viņa kājas. *Aiziet puslīdz stingri. Nākošajā skatā viņš šad tad parādās, pagalmu slaukot.*

TREŠAIS SKATS

Kunigunde. Cecilija.

Cecilija.

Dumjš cilvēks! Bet saki man tokš reiz, kā manām kastanien brūnām lokām piepas šī krēma dzeltenā kleite?

K u n i g u n d e.

Piepas, mīlā, labi piepas! Tikai dekoltē drusku par dziļu. Man būtu kauns...

C e c i l i j a.

Tev arī neģeld tik dziļš. Tāds ieteicams tikai formīgām sievietēm. — Man liekas, ka arī korsete tev par mazu. Nu, bet kā tu domā, vai man matos derētu labāk sarkana vai balta roze?

K u n i g u n d e.

Nezinu, kāda viņam labāk patiks. Es domāju, sarkana. Bet saki, kā man kafijas brūnā...

C e c i l i j a.

Bet kurpes man būs īstas tango. Viņš tokš būs moderns cilvēks à la kaizer Wilhelm un prātis tās novērtēt.

K u n i g u n d e.

Un kā vēl. Liels dzejnieks. Bet es gribēju jautāt tev par savu kafijas brūno kleitu. Viņa taču...

C e c i l i j a.

Jā gan, jā gan. Bet kā tev liekas, vai nebūtu elegantāk, ja es visa tērptos iekš tango kostima? Kā es to neiedomājos, pie šneiderienes ejot.

K u n i g u n d e.

Fui, Ceci! Tu tikai par sevi vien. Man nemaz neļauj izrunāt. Tu laikam domā, ka viņš uz tevi vien skatīsies.

C e c i l i j a.

Tad laikam uz tevi! Nē, Kuni, tu pārāk kaunīga. Atceries tikai, ka tonakt nedrīkstēji iznākt laukā, kad mēs ar Vaņu tevi saucām.

K u n i g u n d e.

Es biju izgērbusies.

C e c i l i j a.

Kas tad par to? Tu varēji apņemt palagu un iznākt. Dzejnieki nemīl tik kautras. Viņiem patīk karstas, kas nekaunas no sava auguma, īpaši, ja viņš tik formīgs kā man. Bet tu esi māģera.

Kunigunde.

Tev ļoti greizi ieskati par dzejniekiem. Esmu ģimnazijā gājusi un zinu, ka viņiem labāk patīk gudras nekā smukas. Lai ņemam, piemēram, Fonvizinu vai Karamzinu, pie kuriem mēs zinām visus sīkumus.

Cecilija.

Ūja! Tu domā, ka mums techtersūlē nekā nemācīja. Es laikam nezinu, ka Šilleram bija resnā, smukā Emīlija, kas dzejnieku nemaz nesaprata. Tātad man pie Zemgala tomēr paliek priekšroka.

Bigliņš *parādās ar slotu.*

Nē, man paliek priekšroka pie sava kunga un meistara! Es nevienam neļaušu viņu apcelt, un bābiešiem nepavisam. Lai tad arī izput vai visa kazaka šēpte!

CETURTAIS SKATS

Kunigunde. Cecilija. Bigliņš. Trīna.

Trīna *uznāk gar mājas stūri no labās puses.*

Lūgtu, vai te nav skrīvera kungs?

Kunigunde.

Kā redzat, nav. Ko jūs vēlaties?

Trīna.

Es tikai gribēju pateikt, ka atnācis... ka atnākuši...

Kunigunde } Kas atnācis?

Cecilija } Kas atnākuši?

Bigliņš.

Meistars?

Trīna.

Nē, es labāk viņam pašam. Viņš man uzdeva, es viņam pašam...

Bigliņš *nomet slotu.*

Tad būs jāskrien pasaukt. Es skriešu, ko? Man ir tāda nojauta, ka nupat viss būs labi. Dui, Bigliņ!

Sūskrienas ar Biezo Pieteri, kas kailām kājām, bez svārkkiem un ar grābekli rokā uznāk.

PIEKTAIS SKATS

Tie paši. Biezais Pieteris.

Bigliņš.

Nu ir klāt! Nupat vienreiz ir klāt!

Biezais.

Stoi! Kas tad nu! Kur tu skriesi? Ko tu muldi? Vai tikai nebūsi manu alu izdzēris, kas glabājās kancelejā zem pultes? Kā tad! Smird vien un nevar ne kājās nostāvēt. *Pagrūž viņu.*

Bigliņš *apmulsis grīlojas.*

Es neesmu. Es... man Viengūžu krogs bija pa ceļam, un tā iznāca...

Biezais.

Bet cūkkūtij durvis salāpīt neiznāca? Grābeklim zarus ietaisīt neiznāca? Bet nauda man jāmaksā!

Bigliņš.

Es gribēju... Es slaucīju pagalmu, jo...

Biezais.

Priekš kam? Slotu par velti deldē. *Ierauga citus.* A! Pardon! Es nemaz neredzēju. Labdien! Un tu, Trīna, ar. Ko tu teiksi?

Trīna *klusī.*

Jūs man sacījāt, lai es paziņoju, ja ir. Un nu atnākuši divi gabali. Viens garāks, ar brillēm, otrs pazmazs, bet apaļš no vaiga un spīdošām pogām.

Kunigunde

Cecilija

} Ā! — Spīdošām pogām!

Biezais.

Ko tu saki: divi gabali! Kur manas kurpes? Kur mani svārki? Trīniņ, Bigliņ, teciet, pameklējiet! Te pat aiz stūra bija.

Trīna.

Es tūliņ. Bet paraugieties, tur viņi iznāk no skolas. *Prom pa labi.* Biezais, Bigliņš, Kunigunde, Cecilija aiz mājas stūra un, cits aiz cita slēpdamies, raugās uz norādīto vietu.

Bigliņš.

Kādi viņiem smalki svārki mugurā! Es domāju, tie būs mazākais no tūka. Un kā tās pogas spīd! Tas gan ir augsts kungs!

Biezaiss.

Nelien uz priekšu, ieraudzīs!

Cecilija.

Bet kājas nav apvilktas, riktīgi nav.

Kunigunde.

Kā nu tā var viens dzejnieks!

Biezaiss.

Par mani avīzēs raksta: es mantu raujot. Tagad paši zābakus nes pie rokas. Plikadīdas tādi! No ļaudīm būtu jākaunas.

Bigliņš *gudri*.

To jūs nevarat apķert, bet es uz reizes nopratu. Es uzmanīgi izlasu avīzi no paša virsraksta līdz tai vietai beidzamajā lappusē, kur parakstījušies redaktori. Tāpēc arī man zināms viss, kas notiek pasaulē. Raugiet, ārzemēs ir izcēlusies viena jauna ticība, kurai piekrīt daudz ievērojamu vīru visās pasaules malās. Viņus sauc par putrikiem, un tie vienmēr staigā basām kājām, jo tas veselīgi un pēc naturas: arī pats Ādams paradīzē staigāja bass. Daži nopervējot arī zilus degunus un zaļus vaigus; arī Rīgā reiz ieradies tāds, bet Rīgas putriki to izsmējuši, jo viņiem tas nepatīkot. Šitie kungi arī pieder pie tās ticības, tas ir, pie putrikiem.

Biezaiss.

Muld vien, kā jau piedzēris.

Kunigunde.

Es ar esmu lasījusi par tādiem ļaudīm. Tikai viņus nesauc par putrikiem, bet par futuristiem, to es skaidri atminu. Tur bija nosaukti arī daži šīs sektes piekritēju vārdi, bet Ģirta Zemgala starp viņiem neievēroju.

Cecilija.

Paraugiet, ko viņi tur dara! Apvelk sev kājas, riktīgi apvelk. Nu pieceļas un ieiet dārzā aiz skolas.

Biezais *atvieglots*.

Paldies mīlam debesu tēvam! Es jau domāju, ka viņi nāks šurpu!

Cecilija.

Ach, cik žēl!

Bigliņš.

Apāva kājas? Nu, tad tie nav bijuši nekādi putriķi.

Kunigunde.

Futuristi.

Bigliņš.

Ak, tas taču viena alga. Putriķi tikai latviskāki skan. Kā jums patiktu, ja es jūs sauktu par Futlūriņ?

Kunigunde.

Bigliņ, es izlūdzos!..

Biezais.

Mīlie, nestrīdēsimies tādā svarīgā brīdī, kad mūsu miers un drošība ir apdraudēta. Pārdomāsim labāk, kas tagad darāms.

SESTAIS SKATS

Tie paši. Trīna.

Trīna ar svārkiem un tupelēm.

Dabūju gan. Bija pie šķūnīša aplokā.

Biezais *apvelkas*.

Labi, Trīniņ. Bet tagad aizskrien un lūko izdabūt, kas viņi tādi un vai starp tiem patiesi ir Ģirts Zemgals. Teci labi ātri. Mēs šepat pagaidīsim. Bet tu, Bigliņ, aizej pie Ķīseļa un paziņo viņu šurp. Mums jāsatās uz pašu ļaunāko.

Kunigunde.

Bet kā tad tā, Biezais kungs? Viņš ir liels dzejnieks un...

Biezais.

Ak bērns, jūs nezināt, cik tāds cilvēks var būt sabiedrībai kaitīgs. Sevišķi tas jāsaka par pagasta sabiedrību. Bet ej, Trīn, ej nu.

Trīna.

Jā, bet kā tad es?.. Viņi tādi kungi. Es nemaz nezinu, kā ar viņiem runāt. Vajadzētu varbūt pielikt baltu priekšautu un nomazgāt muti...

Biezais.

Neniekojies nu! Ej pie skolotāja un izliecies, ka tu nekā nezinātu. Uzprasi tā gluži nevainīgi, kas tie par kungiem, kas atbrauca. Viņš pateiks.

Trīna.

Bet, kungs, tad jums tomēr jāpieliek pie tā, ko solījāt, vēl viens sieciņš putraimu.

Biezais pie sevis.

Vēl viens sieciņš! Tā es nabags tapšu! *Dikti.* Jā, jā, ej tikai ātrāk!

Trīna.

Tūlīņ. *Vilcinādamās aiziet.*

Kunigunde.

Bet, Biezais kungs, mums taču ģimnazijā mācīja, ka rakstnieki esot sabiedrības labākie skolotāji un dzēnot to uz priekšu, pretim labākai nākotnei. Kā tad jūs par viņiem tā?

Biezais.

Mīļā freilen, tie ir lielu tautu lieli rakstnieki. Bet latviešiem rakstnieku vēl nemaz nav. Visi mūsu tā saucamie rakstnieki ir socialisti un labklājības postītāji. Lai ņemam to pašu buntavnieku Raini. Ja viņš būtu labs cilvēks, vai tad viņam būtu jābēg no augstās valdīšanas? Ko jūs nu teiksiet? Latvieši ir godīga un pieticīga tauta. Tādu buntavnieku viņiem nevajag.

Bigliņš.

Bet es lasīju avīzēs...

Biezais.

* Ko, tu vēl neesi aizgājis! Vai tev ir jāklausa vai ne, kad es saku? Marš!

Bigliņš *sabijies*.

Es-ē tūliņ. Es-ē tikai gribēju jums lūgt vienu rubli priekš... priekš-ē...

Biezais.

Priekš kā?

Bigliņš.

Es-ē, uz Ķīseli iedams, gribēju iegriezties krog... tas ir, bodē, jo šodien ir sestdiena un priekš svētdienas vajadzētu iegādāties...

Biezais.

Rublis ir par daudz. Es došu pusrubli. Ar pusrubli pilnīgi pietiek.

Bigliņš.

Nepietiek. Bet, kad nu jums nav iespējams, es iegriezišos pie skolotāja. Viņš tāds izpalīdzīgs cilvēks, un, kad pateikšu, ka jums pašlaik nav...

Biezais.

Ko, man nav! To tu neteiksi! Tu viņam nekā neteiksi. Še rublis un ej, bet esi mēms. *Dod naudu.*

Bigliņš.

Tā ir cita lieta. Jūs varat uz mani paļauties. *Prom.*

SEPTĪTAIS SKATS

Biezais. Kunigunde. Cecilija.

Biezais.

Nu jūs redzat paši, kādi tagad gājēji. Rauj tev vai aci no pieres laukā. Un viss tikai tāpēc, ka salasījušies visādas avīzes un grāmatas, ka tiek musināti jau no skolas sola caur tādiem skolotājiem kā tas pats Rosais. Viņi cenšas izskaust labklājību, kur tik vien tas iespējams. Vecākiem un saimniekiem mati

nelaikā kļūst sirmi kā Jēkabam par saviem bērniem. Nervi pagalam. Labi, ka es neesmu pārāk tievs un švaks, citādi nebūtu vairs nekāds dzīvotājs. Šodien visu dienu žņaudz pakrūtē. Iekodu gan šo, gan to, iedzēru zāļu šņabi, bet nekas nelīdz. Arī barība neiet labumā, kad gars nav labprātīgs. Un nu viņi ir klāt kā migla. Skaidri kā dieva sods.

Kunigunde.

Nezin, kurš no abiem bija tas rakstnieks? Es domāju, garākais ar brilli.

Cecilija.

Bet viņš tokš māju īpašnieks, kam sava pārtikšana. Es stellējos viņu sev priekšā kā solidu, apaļu kungu, drusku līdzīgu Biezais kungam. Viņš būs tas mazākais. Un arī pogas viņam spīdīgas.

Biezais.

Ko nu par mani. Bet viņš ir socialistis caur un cauri. No viņa vajag sargāties vairāk nekā no uguns. Bet jūs esat jaunas un karstas. Man bail, ka tikai kas nenotiek.

Cecilija raugās gar stūri.

Skat tokš! Viņi iznāca no dārza. Skolotājs ar. Viņi raugās šurpu! Viņi nāk augšā! Riktīgi nāk!

Biezais.

Vai dieviņ! Tad jau mums vairs nav te nekāda stāvēšana. Labāk ir būt drošībā. Var jau paskatīties pa logu. Jānokārto arī papīri un aktis. Kas var zināt, kur viņiem nāk prātā bāzt savu degunu.

Cecilija.

Vai mēs ar nevarētu kur ieiet? Varbūt pie jūsu madamas?

Biezais.

Lūdzu, lūdzu. Tikai ātrāk. Es pats ieiešu tiesasistabā. No turienes varēs labāk redzēt.

Visi nozūd durvīs pa kreisi.

ASTOTAIS SKATS

Antons Rosais. Vilis Visukoks. Robis Spīdums.

Rosais.

Nu, mīļie ticības biedri, mēs esam nonākuši pagasta augstākās instances plašajos pagalmos. Kā jums patīk šī vieta?

Visukoks.

Vai tad nevienam nav nācis prātā mūs saņemt ar deputāciju? Ikviens izglītots un apzinīgs pagasts sūta savam lektoram pretim mazākais pagasta skrīveri. Kur tad viņš īsti palicis? Tas pats taču bija, kas te visu laiku saulītē gozējās?

Rosais.

Tas pats. Būs kaut kur paslēpies. Novēro varbūt mūs pa piena pagraba lodziņu. Nu, bet tagad pie lietas. Tu tiešām biji iztaisījis joku ar savu vaļējo karti. Es pats biju pārliecināts, ka Ģirts brauks tev līdzī.

Visukoks.

Neesmu ar Ģirtu jau labi sen ticis.

Rosais.

Tagad viņam tomēr derētu atbraukt. Sižets par Biezo Pieteri vēl sen nav izsmelts. Bet tagad pie lietas. Vai nebūtu labi, ja mēs taisītu, pirms ejam iekšā, vienu mazu repetīciju ar Robi?

Visukoks.

Nu, lai viņš laiž vaļā.

Spīdums nostājas pozē.

Jums ir tas gods savā priekšā redzēt svaidīto rakstnieku Ģirtu Zemgalu, kam divas mājas Pārdaugavā un vasarnīca līdz ar pieminekli Mīlgrāvī.

Rosais.

Kāda tava čina?

Spīdums.

Ne mazāka kā komisaram. Jūs redzat. *Rāda uz pogām.*

Visukoks.

Labi teikts. Bet saki man, cienījamais Ģirt Zemgal, ar kādu nolūku tu apmeklē šo archaisko un no visas kulturalās pasaules izolēto zemes stūri?

Logā parādās skrīvera galva un atkal pazūd.

Spīdums.

Lai izpētītu šejienes dzīvi un ieražas, lai izzinātu, kurš no šejienes pīlariem ir novecojies un nododams archivā.

Visi smejas. Logā atkal parādās galva.

Visukoks pamana to, klusi.

Uzmaniet. Mūs izspiego. *Skaļi.* Bet saki, Ģirt, kāpēc gan šejienes skrīveris kļuvis par tavu novērojumu objektu? Ir taču tik daudz cilvēku, kas gaidīt gaida, lai tu par viņiem raksti. Un pie tam tie ir garīgi bagāti indivīdi, bet šis ir izlaidies kvantitatē.

Zīmē uz Biezā resno vēderu, ap sevi ar rokām rādīdams.

Spīdums saprot.

Biezais kungs man imponē. Kad mani palīgi bija ievākuši tuvākas ziņas par visu pagastu skrīveriem, viņš man tūlīn krita acīs. Tas tips ir dārgums, kādu grūti atrast. Es viņu taisni mīlu. Tagad es gribu sarakstīt kādu lugu, kurā kā galvenā persona figurēs viņš. Tādēļ arī es atbraucu vākt materialus.

Rosa is, smieklus valdīdams.

Es iedrošinos piedāvāt savu starpniecību. Man būs tas gods tevi iepazīstināt ar Biezo kungu. Tikai man tev jāsaprot kaut kas, kam tu nemaz nevarēsi ticēt: Biezais kungs dusmojas uz tevi par tavu stāstu.

Visukoks.

Nevar būt! Kurš izglītots cilvēks nu dusmosies, ja viņš ņem par tipu kādam mākslas darbam. Visi tikai priecājas un pateicas māksliniekam, ka tas viņus padarījis nemirstīgus. Ka arī Biezais kungs nav svešs modernai kulturai, par to es esmu stingri pārliecināts.

Rosais klusi.

Būs diezgan. Ja viņš klausījās, tad ir diezgan dzirdējis, lai kļūtu muļķis. Ko nu darīsim?

Visukoks.

Es domāju, iesim iekšā. Derētu jau šodien izspēlēt ar viņu kādu joku. Tādus bruņurupučus nav ko taupīt.

Rosais.

Tev taisnība. Viņu laiks pagājis. Tagad sākas mūsējais. Bet ko tu, Robi, tāds domīgs?

Spīdums.

Es domāju visā nopietnībā kļūt par rakstnieku.

Visukoks.

Novēlu laimes. Tikai neaizmirsti, ka tu šimbrīžam viņu vēl tikai marķē. *Stipri*. Iesim iekšā, kungi.

Spīdums.

Iesim gan. Maz laika. Šonakt vēl gribu pārdomāt savas lugas uzbūvi, un tādēļ jāredz mans modelis vaigu vaigā.

Visi ieiet durvīs pa kreisi.

DEVĪTAIS SKATS

Biezais. Vēlāk Trīna.

Biezais izlec pa logu.

Tas tev neizdosies! Es nemaz neesmu tik dumjš, kā jūs domājat!

Nokrīt tupele, bet viņš to nemana un nozūd aiz mājas stūra.

Trīna uznāk no labās puses. Ierauga tupeli.

Kas tad to te nometis? Tāda kā Biezā kunga tupele. *Paceļ un aprauga to*. Palūk, kā noplīsusi. Bet taisīta, jādomā, no labas ādas. Kazas vai...

Biezais parādās aiz stūra.

Trīniņ, vai tu? Panāc šurpu.

Trīna.

Vai tā jūsu kurpe, kungs? *Stiepj viņam tupeli pretim.*

Biezaiss.

Trīniņ, un tas ir viņš?

Trīna.

Tas pats ir.

Biezaiss.

Un es tos ielaidu un nenoslēdzu durvis! Šaubās. Nē, nē, es nedrīkstu viņus vienus atstāt! Pienākums mani sauc, un es nedrīkstu sevis žēlot. *Grib ieiet. Kāds atver durvis no iekšpuses.*

Biezaiss.

Vai! *Atkāpjas un steigšus nozūd aiz stūra.*

Trīna.

Kungs, jūsu kurpe!

Paliek stāvēt ar izstieptu roku. Durvīs ziņkārīgi raugās skrīvera madamas seja.

Priekšgars.

TREŠAIS CĒLIENS

Skatuve: ļaužu istaba pagasta namā. Dibenā durvis uz skrīvera istabu, kreisajā pusē uz tiesas zāli un labajā pusē uz pagalmu. Vienkāršs galds, soli, dažī krēsli, neliels spogulis. Svētdienas pēcpusdiena.

PIRMAIS SKATS

Sīmanis Bailis. Pēteris Bailis.

Sīmanis *iebāž galvu pa āra durvīm.*

Nav neviena. Laikam visi jau sagājuši.

Pēteris *aiz durvīm.*

Vai, Sīman, tad mēs par vēlu!

Sīmanis *ienākdam.*

Vai nu mēs vien kavējam, kungi arī kavē.

Pēteris.

Kungiem kungu rektes. *Ienāk.* Un tad šis te būšot mums priekšā lasīt. Nez, par ko tad īsti lasīs?

Sīmanis.

Dzird, ka par kādu dzejnieku.

Pēteris.

Par kādu tad?

Sīmanis.

Nemāku īsti pateikt. Tanī avīzes numurā, kur bija aprakstīts Biežais Pieteris, arī neviens vārds par viņu netika runāts, lai gan citādi tur bija daudz gudru lietu iekšā. Jo dikti man patika tas, ko Leišu Andrejs raksta par olu dēšanu un cāļu perēšanu.

Pēteris.

Bet vai tikai tas rakstnieks, tas Ģirts Zemgals, arī būs tur iekšā?

Sīmanis.

Nu zināms, ka būs. Es tikai tādēļ vien nācu, lai viņu dabūtu redzēt. Tā priekšā lasīšana bleķis vien ir.

Kas tur ko nenolasīt, ja kāds gudrāks vīrs ir sarakstījis. Mans puika arī to prot. Bet tādu sarakstītāju redzēt, tā ir cita lieta. Par to var daudz ko dot. Šodien pat man bija jāiet pie svaiņa uz krustabām, varētu iedzert, ka lai izput. Bet es atmetu ar roku. Cilvēka garam vajag reiz arī ko augstāku, tā sakot, zinisku baudīt.

Pēteris.

Man jau ar. Sieva neparko laist, lai paliekot mājā bērnu pašūpot, viņai jāejot govīm zāli saplūkt. Bet es saku: vecen, ko tu saproti no lietas. Šūpo pati savus bērnus un netaisies vīra darīšanās. Vai, brat, kā tad noskaitās! Kā elles pūķis. Kad es nāksot mājā, tad man muguru ecēsot. Lai nu ar, — es domāju, kad tik to rakstnieku dabūju labi apskatīt.

Sīmanis.

Bet nu labi jāsapucējas. *Iet pie spoguļa, sabrauka matus un bārdu, sarausta bikses.*

Pēteris.

Palaid mani ar. *Dara tāpat.*

Sīmanis.

Bet nu sukā tik iekšā.

Pēteris *atraujas.*

Nē, ej tu pa priekšu. Tev vairāk dūšas. *Grūž viņu uz priekšu.*

Sīmanis *pretodamies.*

Pagaid, pagaid! Tad jau labāk abi reizē. Būs drošāk. *Abi reizē iet pa durvīm. Vidus durvīs parādās Biezais un viņa madama.*

OTRAIS SKATS

Biezais Pieteris. Kate.

Kate *uzbudināta.*

Tur nu viņš sēž iekšā, un es neesmu to vēl ne lāga redzējusi. Taš ir pirmais un varbūt arī pēdējais gadījums manā mūžā, kad es varu būt tāda liela rakst-

nieka tuvumā. Jau no bērna kājām ilgojos pēc tāda brīža. Tu to nesaproti. Tava dvēsele nav tik smalki būvēta. Tevis dēļ man nebūs brīv ne viņu redzēt, ne ar viņu runāt, ne ielūgt to pie mums uz kafiju, kā tas parasts visās smalkās ģimijās. Tu pats esi vainīgs, ka izglītoti ļaudis tevi tur par prostu mužiku.

Biežais.

Siev, es tev saku, turi tu reiz muti! Viņš ir mans un arī tavs ienaidnieks. Cietumā viņam jāsež tā kā tā, vai nu tu raudi vai dzied.

Kate.

Nekliedz, nekliedz! Viņš ir tepat aiz durvīm. Bet to es tev saku, ne tu viņu iesēdināsi, nekā. Tādu bagātu un slavenu vīru.

Biežais.

Ko! Tu sāksi viņu aizstāvēt! Vīra gods tev neko nenozīmē! Bet ko gan citu no tevis varēja sagaidīt!

Kate mīli.

Pieter, tu taču mani mīli? Nu, paskaties jel uz mani. Vai tad tu nevari manas laimes dēļ ar viņu salīgt mieru? Nu, vai tu nevari?.. *Pieglaužas.*

Biežais nikni atgrūž to.

Ko tu te laizies apkārt! Tavas laimes dēļ! Ekur atradusi! Katram pasaules klaidonim skrien pakaļ! *Mēdī.* Manas laimes dēļ!

Kate iebrēcas.

Pieter!

Biežais.

Pieter, Pieter! Tavu kaunu jau sen suņi apēduši.

Kate hysteriski.

Pieter, tu mani apvaino! *Raud.* Ak es nelaimīgā, nelaimīgā! Kam man vajadzēja tevi precēt! Simtreiz labāku būtu dabūjusi. Un kas man nekaitēja pie kunga padzīvot? Kas toreiz lika sasieties ar tādu gauneri kā tu? Vai par tevi kāds ir teicis labu vār-

diņu? Vai nav taisnība, ko Ģirts Zemgals par tevi rakstījis? Kauns man ar tevi ļaudīs rādīties. Ko lai es iesāku, ko lai es iesāku! *Raud.*

Bieza is.

Nekauc, es tev saku. Tu laikam esi tā labā. Tā kā par tevi Ģirts Zemgals nebūtu rakstījis. Man gan ir kauns, jo pat sveši cilvēki zina, kas tu biji muižas kungam, ka tu viņam...

Kate.

Tu esi zvērs! Tu mani nokausi!

Bieza is.

Es tevi no istabas meitas iecēlu par savu madamu! Es tevi izrāvu no negoda, bet tu aptraipi arī mani. Savu vīru tu esi gatava pārdot šim sabiedriskā miera traucētājam un labklājības postītājam. Es negribu vairs nekā zināt par tādu sievu.

Kate caur asarām.

Labi! Ja tu tāds, tad es tūlī iešu pie viņa. Visu ļaužu priekšā kliegšu, ka tas ir taisnība, ko viņš par tevi rakstījis. Bet viņam pateikšu visu, ko zinu par tevi, lai raksta atkal. *Dūres dauzīdama.* To es darīšu, lai tur vai kas! *Grib iet.*

Bieza is tur to.

Tu paliksi te! Es vēl esmu tavš vīrs, un tev mani jāklausa.

Kate izraudamās.

Lika pagaidīt! Atbildi, uzaicināsi viņu uz kafiju vai ne?

Bieza is.

Nē, nē, nē!

Kate.

Tad es eju un negribu par tevi vairs ne zināt! *Izskrien un aizcērt durvis pa kreisi.*

Bieza is grib skriet pakaļ, bet tad atmet ar roku un smagi atsēstas.

Ak dievs, kam gan tādi rakstnieki ir pavisam pasaulē! Miegu atņēma, apetītu izpostīja, godu aptra-

pīja un nu paņem arī sievu. Un nemaz nebija tik slikta sieva. Ko nu iesākšu bez viņas. *Sāk raudāt.* Ak dievs, ko es tā esmu nogrēkojis, ka tu mani tik ne-taisni sodi! *Uzlec.* Nē, tas neiet! Kaut arī līdz senatam man būtu jāsūdzas, bet savu taisnību es dabūšu. *Skrien pa istabu, apstājas spoguļa priekšā.* Nē, es tiešām neizskatos labi. Iešu, noberzīšu seju ar slapju dvieli. Un tad — lai nāk kas nākdams. *Projām pa vidu.*

TREŠAIS SKATS

Bisaru Bigliņš. Vēlāk Biezais.

Bigliņš ienāk no āra, noslēpumaini.

Viņš ir tur. Es pats redzēju, ka iegāja. Kaut tikai nu būtu dūša iet klāt. Visu rītu jau gribēju, bet, tikko pagāju uz to pusi, kājas kā noņemtas. Drošības dēļ pāris reizes ieķēru no šitā paša saldā. *Izvelk pudeli no iekškabatas.* Astondesmit kapeikas maksā. Traki dārgs. Bet, kad ar lieliem vīriem grib nodoties, tad nedrīkst taupīties. *Iebāž pudeli kabatā, ierauga spoguļi.* Paraug, kur madama savu spoguļi nostādījusi. Jāparaugās, kāds tad es īsti izskatos. *Gorīdamies pieiet spogulim.* Ā, tik traki jau vēl nemaz nav. Matī ap deniņiem vēl diezgan biezi. Tikai vidgalvis tāds papliks. Bet visiem gudriem vīriem tas tā. Lai kam no lielas domāšanas. *Grib iet, bet apstājas.* Sirds nejauki dreb. Būtu jāiemet vēl viens. Bet pus- tukšu pudeli viņam piedāvāt... hm... Nē, tomēr ieķeršu, kas ir, ir. *Dzer.*

Biezais steidzīgi ienāk.

Bisar, kas tad tas!

Bigliņš satrūkstas, pudele izkrīt un saplīst.

Vai! Nu ir beigts! Nu viss pagalam!

Biezais.

Ekur atradis vietu dzeršanai. Kauna nav.

Bigliņš *saniknots.*

Pašam nav. Baida kā negudrs. Beigtas manas astoņdesmit kapeikas, beigta labāka nākotne. Un tas viss jūsu vaina.

Biezais.

Kas beigts? Ko tu te muldi? Pavisam prātu nodzēris.

Bigliņš.

Ja es būtu nodzēris, tad nesaprastu, kādu svētību Ģirts Zemgals varēja atnest man un visam pagastam, ja es dabūtu ar viņu tuvāk iepazīties. Bet jūs gan to nesaprotat un izputinājāt visu.

Biezais.

Ko, Ģirts Zemgals! Tātad tu arī esi starp nodevējiem. Labi vēl, ka pie laika dabūju zināt. No šīs dienas tu vairs neesi mans vaļas strādnieks. Un, ka uz nākamā gadu arī vairs kazaks nebūsi, par to es gādāšu.

Bigliņš.

Nevajag arī. Jūs domājat mani izbiedēt, bet tas neizdosies. Es aiziešu pie Ģirta Zemgala arī bez pudeles. Izstāstīšu visu par jums, un viņš man palīdzēs. Lūgšu, lai ņem mani līdz uz Rīgu. Ja ne citādi, tad par avižu iznēsātāju. Jūs mani vēl pieminēsiet. *Projām pa kreisi.*

Biezais.

Bisar, pagaidi! Bigliņ! Izskrēja. Nezin ko samuldēs savā dullumā, tāpat kā mana Kate. Lieta sāk kļūt arvienu trakāka. Galva iet riņķī. *Saķer galvu.* Ja nebūtu grēka bail, ietu un pakārtos.

CETURTAIS SKATS

Biezais. Ķīselis. Uradņiks.

Ķīselis *ienākdam.*

Labdien!

Biezais.

Labdien. *Apsveicinās ar Ķīseli un uradņiku.*

Ķīselis.

Kas tad tev noticis? Tu esi pavisam sabozies.

Bieza is.

Dažādas nepatikšanas tā paša socialista Ģirta Zemgala dēļ.

Uradņiks stingri.

Kas par socialistu?

Bieza is.

Viņš ir tur iekšā, lektoram līdzī atbraucis. Un tas lektors arī no sarkanajiem. Es jums, uradņika kungs, dodu padomu labi uzmanīgi klausīties. Viņš droši vien runās kaut ko pret augsto valdīšanu. Tad tikai nemiet vārdu un sastādiet protokolu. Es būšu par liecinieku.

Uradņiks.

Redzēsim, redzēsim.

Ķīselis.

Bet, mīlais Pieter, kā tad tu tā? Vai tad tu neesi dzirdējis, kas Ģirts Zemgals par vīru? Vai tu neredzēji, kāds viņam mundieris?

Uradņiks nostājas taisni.

Kādā ziņā, ja driktu lūgt?

Ķīselis.

Činā augsts un bagāts. Kaut kas līdzīgs komisaram vai vēl augstāks.

Uradņiks frontē.

Ā!

Ķīselis.

Un tādēļ es arī tev, mīlo Pieter, dodu padomu noslēgt ar viņu mieru.

Bieza is.

Ko, arī tu! Tu arī gribi pāriet viņa pusē!

Ķīselis.

Ej nu ej. Bet es domāju, ka tā būs labāk priekš tevis, un vispār dodu tev padomu...

Biezais *sāk skaisties.*

Gan es pats zināšu, kas būs labāk. Padomu man nevajag.

Ķīselis *apvainojas.*

Ak, tu tā! Nu, kad ne, ne. Tikai es tevi brīdinu.

Biezais.

Brīdini pats sevi. Man tagad žēl, ka es no paša sākuma ar tevi ielaidos. Būtu labāk meklējis īstu advokatu, nekā pinies ar kaktiniekiem.

Ķīselis.

Biezais kungs, tas ir apvainojums!

Biezais.

Ar jums es vispār vairs nemaz nerunāju.

Uradņiks.

Bet kungi!..

Ķīselis.

Labi, es ar jums arī vairs nerunāšu. Tad jau labāk ar Ģirtu Zemgalu. *Pie sevis.* Acumirkli tas arī visprātīgākais. *Skaļi.* Atvainojiet mani, uradņika kungs, laiks iet iekšā. *Nesteigdamies ieiet pa kreisi.*

Biezais.

Nelietis! Un es viņu turēju par savu labāko draugu. Uz pusdienām ielūdzu, kārtis kopā spēlējām. Nu vairs nekā. Zemgals visus paņem. Tīri kā kad pestēli še būtu klāt.

Uradņiks *grib iet iekšā.*

Visādi var gadīties.

Biezais.

Vai jūs jau ejat? Pagaidiet. Es gribēju teikt, ka še arī ļoti labi var dzirdēt. Te ērtāk nekā iekšā. *Nosēžas vienā pusē durvīm un drusku paver tās.*

Uradņiks.

Bet es domāju, ka mans pienākums būt iekšpusē.

Biezais.

Nē, taisni palikt še. Redzat, ja jūs būsiet iekšā, viņš sargāsies pārāk asi runāt, bet še viņš jūs ne-

manīs un laidīs visu ko vaļā. Tad būs iemesls viņu pārtraukt. Visur vajag rīkoties ar gudrību. Un iepriekš apdomāt. Man jau pat sūdzības raksts par viņiem sastādīts, tikko kas iznāks, tūlīņ nosūtīšu. Rāda aploksni.

Uradņiks.

, Tad jau būs vien jāpaliek še. Nosēžas durvīm otrā pusē. Klusums.

Biezais.

Vai jūs dzirdat?

Uradņiks.

Dzirdu.

Klusums.

Biezais.

Par ko viņš runā! Ekonomiskā nebrīvība... tautas balss... pakavu dimdoņa... Vai jūs dzirdat?

Uradņiks.

Dzirdu.

Biezais.

Nu?

Uradņiks.

Hm...

Biezais.

Bet viņš taču runā par revolūciju!

Uradņiks.

Taisni tā, bet...

Biezais klausīdamies.

Varoņi revolucionāri... uzstājās pret veco, satru-
nējušo kārtību... Tas par daudz! Nemiet taču
vārdu!

Uradņiks.

Kā pavēlat, bet...

Biezais.

Nemiet vārdu!

Uradņiks.

Bet viņš taču to nesaka no sevis, to jau esot teicis
kāds... kāds kritiķieris...

Biezais.

Lai gan, bet jūs tomēr esat par mīkstu. Klausās. Nu, redzat nu. Kļūst lēnāks, un vairs nevar labi sadzirdēt. Palaidāt izdevīgu brīdi.

PIEKTAIS SKATS

Tie paši. Kāds apmeklētājs.

Apmeklētājs *iznāk no zāles un virzās uz āra durvīm.*

Biezais.

Kur tad nu tik steidzīgi?

Apmeklētājs.

Ko nu grēku slēpsi: briesmīgi dzert iegribējās. Cik te tālu krogs. Un tur viņš to dzejnieku tikai slavē vien, slavē vien. Es domāju, tas būs viņam kāds tuvs radnieks: vai tad svešu cilvēku tā ietu lielīt.

Biezais.

Laikam gan. Ko jūs, uradņika kungs, par to domājat?

Uradņiks.

Hm... nevaru zināt.

Biezais.

Bet kā tad jūs tā — projām ar visu biļeti. Viņa taču visam vakaram nopirkta un atlikušo laiku var kāds cits izlietot?

Apmeklētājs.

Te jau viņa ir. *Dod biļeti.* Ja grib kāds iet iekšā, lai ņem. Man, jāsaka, nav žēl. Bet nu ardievu, kungī, man tā slāpst, tā slāpst, kā jau siena laikā. *Prom.*

Biezais.

Bet ko, uradņika kungs, būs jāiet iekšā. Biļete gadījās kā pa jokam. Cik nu šī maksā, bet tomēr šinīs grūtos laikos arī tā ir nauda. Bet jums ieeja brīva.

Uradņiks.

Taisni tā. Iesim ar. *Izstiepjās taisni. Abi nozūd pa kreisi.*

SESTAIS SKATS

Kunigunde. Cecilija.

Kunigunde, *ienākdama no āra.*

Ceci, vai tev sirds ar dreb?

Cecilija.

Štrunt. Vai es tik vien esmu redzējusi. Bet nezin, vai tikai viņš ir tur iekšā.

Kunigunde.

Ir, ir, es to jūtu.

Cecilija.

Jāpprovē, vai pa durvju špalti nevar ko redzēt. *Iet uz pirkstu galiem un skatās pa durvju šķirbu.*

Kunigunde.

Nu?

Cecilija.

Neredz nekā. Dzird tikai, kā tas priekšlasītājs debiterē. Pag, par ko viņš īpaši runā...

Kunigunde.

Taču par to dzejnieku.

Cecilija.

Alzo, tas taču ir liels latviešu dzejnieks?

Kunigunde.

Tu ar esi jocīga. Kurš tad to nezina.

Cecilija.

Man tik tā iešāvās prātā.

Kunigunde.

Es nemaz nesaprotu, kā tu to nezini. Vai tad tu avīzes nemaz nelasi? Es gan katru dienu izlasu «Dzimtenes Vēstnesi» un varu par visu ko spriest.

Cecilija.

Priekš kā man tas? *Iet un grozās spoguļa priekšā.* Modes lapu «Dzimtenes Vēstnesim» līdzī nav. Man daudz labāk patīk vācu lapa, ko paps abonē. Tur ir joki ko pasmieties un ir arī jaunākās modes. Šis pats fasungs no turienes ņemts. Vai nepiepas labi?

Kunigunde.

Vai zin, Ceci, labi, ka viņš nedzird tavus vārdus.
Tad viņš tev ne vīrsū neskatītos.

Cecilija.

Ach hercchen, tu paliec skaudīga. Bet mana konkurente jau gan nebūsi.

Kunigunde.

Vai būšu vai nebūšu, bet tas nu gan tev jāsaka, ka tu neizturies godīgi. Kāpēc tu vakar skrēji viena pati pie skrīver madamas? Vai mums tā bija norunāts?

Cecilija.

Es tokš nācu pēc tamboradatas.

Kunigunde.

Melo! Tu gribēji viņu satikt. Bet neizdevās.

Cecilija.

Tu mani par meli notaisīsi! Laikam esi aizmirsusi, ka tikai caur maniem sakariem tiki vietā! Es tevi ievedu sabiedrībā, kas tevi iztaisīja par cilvēku. Un nu tu iedrošini...

Kunigunde.

Tu mani apvaino! Tādas draudzenes man nav vajadzīgs! *Raud.*

Cecilija.

Nu, nu! Noies pūderis. Atradusi par ko krenķēties.

Kunigunde.

Ej nost! Es tevi negribu!

Cecilija.

Kad ne, ne. Štrunt. Es eju iekšā.

Grib iet. Aiz durvīm atskan troksnis un stipras balsis. Durvis atveras, un pa viņām izskrien Pēteris Bailis, kam uz pēdām seko Sīmanis.

SEPTĪTAIS SKATS

Tās pašas. Pēteris un Sīmanis Baiļi.

Pēteris skrien uz āra durvīm.

Vai dieviņ, nupat vairs nav labi!

Sīmanis *viņam pakaļ.*

Pēter, pagaidi, še mēs esam drošībā.

Pēteris.

Labāk, ka pavisam projām. Sauks vēl par lieciniekiem, vajadzēs vazāties pa tiesām, darbu kavēt.

Cecilija.

Cilvēks, runā tokš klārāki! Kas tur par škandalu?

Sīmanis.

Nezin, kas ar skrīvera kuņģu notika, kas ne. Sēdēja tīri mierīgs. Te uzreiz uzlec kājās, izrauj tam priekšā lasītājam no rokām tādu mazu piezīmju grāmatiņu un klieudz, ka neļaušot viņam tālāk runāt, ka sūdzēsot komisaram un nezin ko vēl. Bet tas priekšā lasītājs atgrūda viņu nost no kancelītes, uz kuras stāvēja.

Pēteris.

Bet tad uzlēca kājās uradņiks un arī tas lielais rakstnieks ar spožajām pogām, uz kuru es visu laiku skatījos.

Kunigunde.

Viņš uzlēca kājās! Un nu?

Pēteris.

Tad man kļuva briesmīgi bail un es metos laukā.
Grib projām.

Sīmanis.

Jā, mēs metāties laukā, jo nezin, kas tur vēl var notikt. Bet kur tu, Pēter?

Pēteris.

Drošāk tomēr ir aiz durvīm. Viņi jau nāk šurp! *Izskrien, durvis paliek vaļā.*

Kāds jauns cilvēks *izsteidzas no zāles ar aploksnī rokā. Durvis atverot, stiprs troksnis.*

Kunigunde.

Jaunskungs, saki, saki, kas tur notiek!

Jaunais cilvēks.

Nav vaļas, freilen. Jāsteidzas nogādāt komisaram Biezais kunga sūdzību par tiem sociāliem. *Prom.*

ASTOTAIS SKATS

Kunigunde. Cecilija. Sīmanis. Biezais. Kate. Ķīselis. Bigliņš. Rosais. Visukoks. Spīdums. Uradņiks.
Durvīs vīrieši un sievietes.

Kate tur Biezo.

Tu esi negudrs tapis! Apdomā, ko tu dari! Sauc atpakaļ to cilvēku ar sūdzības rakstu komisaram!

Ķīselis, arī Biezo turēdams.

Jums nebija tiesības ņemt lektoram vārdu un apvainot viņa biedru. Tas ir pret likuma tūkstoš trīs simti... trīs simti... tas ir vispār pret likumu.

Biezais, raustīdamies.

Laidiet mani! Jūs visi piederat pie vienas bandas. Man ir tiesības aizbāzt muti šim cilvēkam, kad viņš runā par mani, kad viņš piemin, visiem dzirdot, nekrietno rakstu, ko viņa draugs uzrakstījis, lai mani noķengātu. Jūs man nevarat aizliegt rakstīt komisaram, kad vietējā policija atteicas rīkoties pret šiem socialistiem.

Uradņiks frontē.

Biezais kungs, jūs aizskarat policiju!

Spīdums pavēloši.

Uradņik!

Uradņiks.

Ko pavēlat?

Spīdums.

Es lūdzu sastādīt protokolu par rakstnieka Ģirta Zemgala apvainošanu. Klātesošos uzaicinu par lieciniekiem. *Visi sakustas. Pētera galva durvīs nozūd.*

Sīmanis.

Mīlais kungs, mani neieskaitiet: es nekā nedzirdēju, jo esmu pabiezs uz ausīm.

Bigliņš pie sevis.

Tagad vai nekad. *Skaļi.* Kungs un meistars, es liecināšu par jums, es būšu gatavs arvienu un visur

jums līdzī iet un darīšu, ko pavēlēsiet, tikai . . . gādā-
jiet, lai manus rakstus redaktieri nodrukā.

R o s a i s.

Khm . . . *Noslēpj smiekļus saujā.*

S p ī d u m s.

Es jums pateicos un jūs pabalstīšu. Kas vēl grib aiz-
stāvēt taisnību?

K a t e *cīnās ar sevi, tad atgrūž vīru.*

Vienalga, kad nav vīra, tad lai arī nav. Es eju jums
līdzī, kur tikai vēlaties.

B a l s i s.

Hoho! — Lūk, sievišķis! —

C e c i l i j a.

Bet alzo, jūs tokš pielaulāta sieva. Tā tokš nevar.
Pietiks, kad es izpalīdzēšu mūsu godājamam rakst-
niekam.

K u n i g u n d e.

Ceci, tu esi nekrietna!

C e c i l i j a.

Freilen, es izlūdzos!

B i e z a i s.

Nost, nost visi! Čūskas esmu glabājis savā azotī. To
es jums nepiedošu. Es iešu līdz pašam ķeizaram.

V i s u k o k s.

Arī es jūs, uradņik, lūdzu sastādīt protokolu pret
Biezais kungu par nelikumīgu vārda pārtraukšanu,
skandalu atklātā vietā un par denuncēšanu policijas
priekšā. Par lieciniekiem uzdodu visus klātesošos,
kuru vārdus nezinu, kā arī skolotāju Roso un sko-
lotāju Robertu Spīdumu. *Norāda uz viņu.*

Visi sastingst nesaprašānā.

U r a d ņ i k s *nedroši.*

Jūs laikam gribējāt teikt Ģirtu Zemgalu?

V i s u k o k s.

Nē, Ģirta Zemgala te nav, ir tikai Roberts Spīdums.

Biezais iekliedzas.

Tad viņš ir krāpnieks, kas dzīvo ar svešu pasi. Viņu vajag arestēt!

Uradņiks bargi.

Kungs, es lūdzu jūsu pasi.

Spīdums.

Te viņa ir. *Sniedz pasi.*

Uradņiks lasa.

Roberts Spīdums. Skolotājs. Jūs tas esat?

Spīdums.

Vai es kādam esmu teicis, ka mani citādi sauc? *Vispārīgs uztraukums.*

Pēteris aiz durvīm.

Un tas nav tas rakstnieks! Nu man sieva ieskās muguru!

Sīmanis *nospļaujas.*

Tfu, tu velns. Kādēļ gan es negāju uz krustabām!

Kate.

Ak es piekrāptā un nelaimīgā sieva! *Raudādama nokrīt krēslā.*

Cecilija.

Un es tokš pastellēju vēl vienu kleitu!

Bigliņš.

Kaut tikai nu nepazaudētu kazaka šepti! Tāds patīkams amats!

Biezais *atjēdzies.*

Un es komisaram rakstīju, ka šis ir Ģirts Zemgals. Atpakaļ! Skrieniet, sauciet nesēju atpakaļ!

Bigliņš.

Es tūlī! *Skrien uz durvīm.*

Balss *aiz durvīm.*

Nenoķersi! Viņš jau pār visiem kalniem!

Biezais

Ū... ūdeni! Viņi mani nokauj! *Atkrīt krēslā.*

Kunigunde.

Nu redzat, ko padara tāds rakstnieks!

Priekšgars.